Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр телекоммуникацэхэм зыщаужьа щІыналъэщ

№234 (23.142) • 2015 гъэм дыгъэгъазэм (декабрым) и 5, щэбэт • Тхьэмахуэм тхуэ къыдок • И уасэр зы тумэнщ •

Дыгъуасэ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий хуэзащ «Ростелеком» зэгухьэныгъэм и вицепрезидент, «Юг» щіыналъэ Іуэхущіапіэм и унафэщі Шипулин Александр.

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэлъыхьащ связым зегъэужьыным, а Ізнатіэм ціыхухэм яхуищіз Іуэхутхьэбзэхэм я фіагъыр къэІэтыным, «Шынагъуэншагъэ здэщыІэ республикэ» проектыр гъэзэщІэным. А псоми япкъ иткІэ аппарат-программэ комплекс зэтегъзувэнымрэ ар лажьзу утыпщынымкіз зыхуэфащэ контракт иращ ыл ащ КъБР-м Транспортымрэ связымкІэ и къэрал комитетым. Абы къыщыгъэлъэгъуащ зыхуэфащэ Іэмэпсымэхэр гъзувыныр, диспетчер ІзнатІзм и ІуэхущІапІэ зэгуэтыр зэтегь эувэныр, адрей лэжьыгьэ псори 2016 гъэм и кум ирихьэл эу ягъэзэщ эн зэрыхуейр.

Шипулин Александр зэрыжи амк 19, 2017 гъэм нэсыху зэфІагъэкІынущ КъБР-м и жылагъуэ нэхъ цІыкІуу цІыху 500-м щІимыгъу зыдэсхэр телекоммуникацэм и иджырей ІэмэпсымэхэмкІэ къызэгъэпэщыныр. «Ростелеком-Юг» уэхущlапlэм и вице-президентым къыхигъэщхьэхукlащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр телекоммуникацэм и инфраструктурэ зызыужьа здэщы!э щ!ыналъэхэм зэра-

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

Унэ кхъахэхэм щІэсхэм папщІэ псэупІэу метр зэбгъузэнатІэ мин 11-м щІигъу хьэзыр мэхъу

Псэупіэхэр капитальнэу зэгъэпэщыжынымрэ унэ кхъахэхэм щіэсхэр къыщіэгъэіэпхъукіынымкіэ программэр гъэзэщ Іэнымрэ ятеухуауэ щытащ УФ-м ухуэныгъэмрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкіэ и министр Мень Михаил дыгъуасэ иригъэкlуэкla селектор зэlущІэр. Абы хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщіым и япэ къуэдзэ Дадэ Муіэед, зыхуэфащэ министерствэхэм я унафэщіхэр, щіыналъэ операторхэм кіэлъыплъакіуэ органхэм я ліыкіуэхэр.

ЗЭІУЩІЭР къыщызэІуихым Мень Михаил къыхигъэщхьэхукІащ илъэс блэкІахэм елъытауэ дызэрыт гъэм псэупіэ кхъахэхэм къыщіагъэіэпхъукіахэр хуэдищкіэ зэрынэхъыбэр. Ауэ тхьэусыхафэхэри мащ экъым. Абы къыхэкІыу щІыналъэхэм я къэрал властым и гъэзэщІакІуэ органхэм я пщэ иралъхьащ подрядчикхэм я лэжьэкіэм нэхъ ткІийуэ кІэлъыплъыну, ухуэныгъэм и мардэхэр къыщызэпауд къамыгъэхъуну, жылагъуэ кІэлъыплъакІуэхэмрэ цыхубэ фронтымрэ ядэлэжьэну.

ИщхьэкІэ къыщыгъэлъэгъуа ныкъусаныгъэхэр къэмысъун, ирата псэупіэхэм я фіагъым теухуауэ ціыхухэм къатххэм хэплъэн папщіэ, Къэбэрдей-Балъкъэрри яхэту, щІынальэу 45-м къыщызэрагьэпэщащ ведомствэхэм зэ-

Ягъзува графикым къызэрыщыгъэлъэгъуамкІэ, унэ кхъахэхэм къыщіагъэіэпхъукіынурэ псори зэхэту метр зэбгъузэнатіэ мин 11-м щійгъў къызэрыкі унэщіэхэм ягъэіэпхъуэнущ ди республикэм щыпсэухэм ящыщу цІыху 800-м щІигъу.

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэ.

Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир УФ-м и Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъэзам ди къэралым и ціыхухэр гуапэу Іущіащ икіи абы къыщыгъэлъэгъуа, щыубзыхуа Іуэхугъуэхэр гушхуэныгъэрэ фіэщхъуныгъэрэ яхэлъу даіыгъ

и щіыпіэ администрацэм и Іэтащхьэ гъэужьынущ. Къапщтэмэ, Шэджэм райо-Ахъуэхъу Къанщобий:

икІй ехьэкІ хэмылъу къыщигъэлъэгъуащ дунейпсо шынагъуэр къызыпкърыкіыр, апхуэдэу нобэрей къэрал зэхуаку щытыкіэ гугъум и щіэгъэстакіуэхэр пыухыкіауэ игъэнэіуащ. ИГИЛ-р зэрыетам, Урысейм Сирием къалэнышхуэ зэрыщигъэзащІэм, ар зи жагъуэхэр ди бомбэзехьэ кхъухьлъатэм къызэреуам мамырщІэкъу Іуэхугъуэр ди къэралым игъэлъэщын, дунейпсо терроризмэм зэребгъэрыкіуэ щіыкіэр щІигъэхуэбжьэн хуейуэ щытыкІэм къегъэув. Аращ и къэрал кІуэцІ, и къэрал лъэ, муниципальнэ грантхэр зыхуэдэщІыб политикэр зытрищІыхьри

кэм увыпІэ щеубыд. Президентым къыхигъэщащ дэхуэха вапІэ гектар мелуанхэр Іэмал имыІэу къэгъэсэбэпын, щхьэзыфіэфіхэм зыіэщіаубыда гъавэ щіапіэхэр къатехыжауэ, аукционхэм щащэн зэрыхуейр. Къызэрытлъытэмкіэ, а Іуэхум къунущ. Шэджэм къалэм дежкіэ ар Къэбэрдей-Балъкъэрри абы хэту, къэра- хуабжыу дызыхуейщ.

Шэджэм муниципальнэ щІыналъэм лым и мэкъумэш ІэнатІэм лъэщу зриныр бгылъэ-тафэтес щІыпІэщ, мэкъумэш - УФ-м и Президентым Федеральнэ щапатэхэр зэгъэзэхуауэ къызэрыдгъэ-Зэрызыхуигъэзам ткіийуэ сэбэпыным дыхущіокъу. Абы къыхэкіыу, ІуэхумыщІэхэмрэ сондэджэрхэмрэ ягъэхьэулей вапіэхэр хабзэкіэ къаіехыжыным лрителъхьэш.

Къэралым и Іэтащхьэм социальнэ Іуэхухэм гулъытэшхуэ яхуищІащ. Анэ (унагъуэ) мылъкур зэрат піалъэм адэкіи пыщэным, еджапіэхэр ухуэным, зэгъэпэщыжыным, узыншагъэр хъумэным, унагъуэр, анагъэр, сабиигъуэр дэІыгъыным япыща Іуэхухэр дэзыгъэк мыкоммерцэ организацэхэм папщіэ, щіынанур гъэхьэзырыным хуэунэтlayэ сом ме-Зэрызыхуигъэзам мэкъумэш полити- лард 50 щІыпІэхэм щхьэхуэу яхухэхыным теухуауэ Президентым къыхилъхьа жэрдэмым мыхьэнэшхуэ дыдэ иІэщ. Курыт школхэмрэ сабий гъэсапІэхэмрэ ухуэным тещІыхьа федеральнэ программэхэм дызэрыхыхьэным дэри дыхущІэ-

Путин Владимир ПАРАФИЛОВ Дмитрий: къигъэлъэгъуащ Урысейм и зыужьыныгъэм и инэшриныгрэ нэхэримхрэхэм зэрсичэр

Къэралым и Президентым Урысей Парламентым Зэрызыхуигъэзам къыщыгъэлъэгъуащ зэман благъэм къриубыдэу Урысейм и зыужьыныгъэм и стратегие унэтІыныгъэ нэхъыщхьэхэм УФ-м и Іэтащхьэр зэреплъыр. А документым политикэ, экономикэ, идеологие Іуэхугъуэ пыухык ахэр зэрыщы убзыхуам къыдэкІуэу, законхэр къыдэгъэкІыным-кІэ Парламентым илэжьыпхъэу къилъытэхэри къыщыгъэлъэгъуащ.

КЪАЛЭН нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщу документым къегъэлъагъуэ дунейпсо терроризмэм пэщІэтынымрэ къэралым и социально-экономикэ зыужьыныгъэр зэпіэзэрыту япэкіэ гъэкіуэтэнымрэ.

Къэрал щІыб политикэм и гугъу пщІымэ, Путин Владимир гуры уэгъуэу тепсэлъыхьаш Урысейм Сирие Хьэрып Республикэм ехьэліауэ зэфіигъэкіхэр, апхуэдэу Тыркум и унафэщІхэр дунейпсо террорист гупхэм я щІэгъэкъуэну къызэи унафэщіхэмрэ тырку ціыхубэмрэ зэхэгъэщхьэхукІын зэрыхуейр, тыркухэр Урысейм и ныбжьэгъуфіу къызэрекіуэкіар. Президентым къигъэлъэгъуащ дунейпсо терроризмэм и шынагъуэм пэщІэтын папщіэ фіым хущіэкъу къару псори зэкъуэувэн зэрыхуейр.

Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъэзам Президентым гулъытэшхуэ щыхуишаш мэкъумэш шапіэу къагъэсэбэп шІыхэр тэмэму гъэлэжьэнымкІэ хабзэ гурыІуэгъуэхэр къэщтэн зэрыхуейм. Абы хиубыдэу Федерацэмкіэ Советымрэ Къэрал Думэмрэ егупсысыпхъэщ щіыр зыІэщІэзыубыдахэм, ауэ тэмэму къэзымыгъэсэбэпхэм къеlыхыжауэ абы телэжьыхьыну хуейхэм аукционхэм щещэнымкІэ хабээ мардэхэр къэщтэным. Къэбэрдей-Балъкъэрым хуэдэ мэкъумэш щІыналъэхэм я дежкІэ ар хэкІыпіэшхуэш мэкъумэш хозяйствэм и зыужьыныгъэр щІэгъэхуэбжьэнымкІэ.

Путин Владимир къигъэува пщэрылъхэм ящыщщ технологие зыужьыныгъэмкІэ агентствэ къызэгъэпэщыныр. Апхуэдэу къэралым и унафэщІым жиІащ ухуэныгъэм и ІэнатІэм, машинэ зыщІ промышленностым, автомобиль промышленностым, промышленность псынщІэм хэхауэ ядэІэпыкъун зэрыхуейр икІи рилъытэм. Абы жиlащ Тыркум иджыпсту псори къыхуриджащ щlы дагъэм и уасэр зэман кіэщіым зэрызэтемыувэжынум хуэхьэзыру щытыну.

Социальнэ Іэнатіэм и лъэныкъуэкіэ нэхъ мыхьэнэшхуэ зиГэну унафэхэм ящыщщ бын етІуанэ, абы къыкІэлъыкІуэ зыгъуэт анэхэм ахъшэ етынымкІэ программэм аргуэру илъэситІкІэ зэрыпащэнур.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм ящіэн папщіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и зи чэзу зэlущlэр 2015 гъэм дыгъэгъазэм и 10-м екіуэкіынущ. Зэіущіэм щыщіидзэнур сыхьэти 10.00-рщ.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущіапіэ.

Лъынтхуэ узыфэхэмкіэ щіыналъэ центрым СЫМАДЖЭХЭМ

Мы махуэхэм

Дыгъэгъазэм и 5,

♦Урысейм и Дзэ щІыхьым и махуэщ - 1941 гъэм советыдзэхэм Москва деж нэмыцэ зэрыпхъуакІуэхэр шрагъэкІуэтыжу хуе-

♦ 1936 гъэм СССР-м и етІуанэ Конституцэр къащтащ. Ар тхыдэм хыхьащ «Сталиным и Конституцэ» цІэр иІэу. ♦1936 гъэм КъБАО-р КъБАССР

♦ 1942 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и партизанхэр Лэскэн Езанэм щыІэ нэмыцэ быдапІэм теуаш, хэшІыныгъэшхуи ираташ. **♦ 1957 гъэм** Ленинград деж псым щытрагъэхьащ «Ленин» мылкъутэ атомнэ кхъухьыр.

♦Урыс усакІуэ, дипломат Тютчев Фёдор къызэралъхурэ илъэс 212рэ ирокъу.

♦Америкэм щыщ кинорежиссёр, дуней псом щыІэрыІуэ мультфильм куэд дыдэ тезыха Дисней Уолт къызэралъхурэ илъэси 114-рэ ирокъу.

♦Тхыдэ щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м И профессор, ЩІДАА-м и академик, УФ-ми КъБР-ми щІэныгъэхэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакІуэ Къумыкъу Тыгъуэн къызэралъхурэ илъэс 88-рэ

ирокъу. Физико-математикэ щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩІДАА-м и академик икІи и президент, РАЕН-м и академик, УФ-м, КъБР-м, КъШР-м, АР-м щІэныгъэхэмкІэ щІыхь зиІэ я лэжьакіуэ Нэхущ Іэдэм и ныб-

жьыр илъэс 77-рэ ирокъу. ♦Урысей актрисэ, УФ-м и цІыхубэ артисткэ Руслановэ Нинэ и ныбжьыр илъэс 70 ирокъу.

♦Испанием щыщ оперэ уэрэджыlaкlyэ ціэрыіуэ **Каррерас Хосе** и ныбжьыр илъэс 69-рэ ирокъу.

дактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ, КъБР-м щІыхь зиІэ и журналист Жыласэ Заурбэч и ныбжыыр илъэс 55-рэ ирокъу.

♦Уэрэджыlакlуэ, AР-м, КъБР-м щіыхь зиіэ я артист **Быщтэ** Азэмэт и ныбжьыр илъэс 23-рэ ирокъу.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Махуэм хуабэр градуси 2 - 4, жэшым шІыІэр 1 градус шыхъунущ.

Дыгъэгъазэм и 6,

♦Пермь крайм и махуэщ **♦**Белоруссием щагъэлъапІэ

юристым и махуэр ♦Къэзахъстан Республикэм и прокуратурэр къыщызэрагъэпэща (1922 гъэм) махуэщ ФФинляндием и щхьэхуитыны-

гъэм и махуэщ ♦Испанием и конституцэм и ма-

♦1492 гъэм Колумб Христофор Гаити хытІыгур зэрыщыІэр къиху-**♦ 1741 гъэм** Урысей къэралыгъуэм

и унафэщІ хъуащ Пётр Езанэм ипхъу Елизаветэ.

♦Гу дохутыр, хирург цІэрыІуэ, академик, тхакІуэ Амосов Николай къызэралъхурэ илъэси 102-рэ ирокъу

♦Балъкъэр щІэныгъэлІ, философие щІэныгъэхэм я доктор, ЩІДАА-м и академик, КъБР-мрэ Къалмыкъымрэ щІэныгъэмкІэ щіыхь зиіэ я лэжьакіуэ Эфендиев Сэлихь и ныбжьыр илъэс 82-рэ

♦УФ-м щІыхь зиІэ и артист, Алтай крайм и губернатору щыта Евдо-

◆«Адыгэ псалъэ» газетым и ре- кимов Михаил къызэралъхурэ илъэс 58-рэ ирокъу.

> Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэтекІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 2 - 5, жэщым градуси 3 - 4 щыхъунущ.

Дыгъэгъазэм и 7, блыщхьэ

♦Граждан авиацэм и дунейпсо махуэщ. 1944 гъэм дыгъэгъазэм и 7-м Чикаго (США) Іэ щытрадзащ цІыхухэр къызэрырашэкІ кхъухьлъатэхэм я лэжьэкІэр зыубзыху конвенцэм.

♦Армением щІыр щыщыхъеям хэкіуэдахэм я фэеплъ махуэщ. 1988 гъэм дыгъэгъазэм и 7 пщэдджыжьым щІыр баллибл и лъэщагъыу щыхъеящ Армением и ищхъэрэ щІыналъэм. А къэхъукъащіэ шынагъуэм хэкіуэдащ цІыху мин 25-м щІигъу, мин 19-м нэблагъэ ныкъуэдыкъуэ хъуащ, псэупіэншэу къэнауэ щытащ ціыху мин 530-рэ. Щіым щыщ хъуат Спитак къалэмрэ къуажэ 58рэ. Ленинакан, Степанаван, Кировакан къалэхэм, апхуэдэуи жылэ 300-м щІигъуми зэранышхуэ хуэхъуат щІыхъейр.

♦ 1725 гъэм Петербург щызэхэтащ Урысейм щІэныгъэхэмкІэ и Академием и япэ зэхыхьэр.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэтекІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 6 - 8, жэщым градуси 2 - 3 щыхъунущ.

> *Зыгъэхьэзырар* **ЖЬЭКІЭМЫХЪУ** Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Дыгъужьыр жьы хъумэ, хьэм и джэгуалъэщ.

• «Адыгэ псалъэр» къыхызох

Сфіэфі дыдэу соджэ

рыщІэсрэ «Адыгэ псалъэ» га-<u>Къэбгъэлъагъуэмэ, аращ</u> анэдэлъхубзэм и ІэфІагъыр зыхэсщіэнымкіэ дэіэпыкъуэгъу хъуар, фІыуэ сэзыгъэлъэгъуар.

егъэджакІуэ сыхъуа нэужьи, я ныбжьэгъу пэжщ.

<u>Къармэхьэблэ къуажэм и</u> сыкъэфщІмэ, си чэнджэщ тІэкІуурэ лъэныкъуэ евгъэзыкурыт еджапіэ №1-м сызэ- ныфхэслъхьэнут. Егъэджакіуэ- жащ. Щіэныгъэліхэр абы елэхэм я гупсысэхэр, Іуэху епзетым сфіэфі дыдэу соджэ. лъыкіэхэр, я Іуэху бгъэдыхьэ- ціыхухэм зэрыхуейм хуэдэу кіэхэр, я лэжьыгъэм щіэуэ къапсэлъ, зыхуеймкіэ ирашэкі халъхьэхэр, къагъэсэбэп Іэмалхэр къыща уатэ зы планэпэ хуейуэ къызолъытэ. Абы хыхьэу щхьэхуэ гуапэт. ИтІанэ, адыгэбзэмкІэ егъэджакІуэхэм нобэрей гъа- хъунущ. ЗЭМАН дэкіыу адыгэбзэмкіэ щіэм езэгъыу ягъэхьэзыр мультимедийнэ проектхэр, ирадапщэщи, газетыр къызогъэ- гъэкlуэкl къэхутэныгъэхэр абы адыгэ унагъуэми ар Іэрыхьэну сэбэп. Си мызакъуэу, си лэ- къыщагъэлъагъуэ, я чэнджэщ си гуапэщ. жьэгъу егъэджакІуэ куэдым ар щатх хъунущ. Къищынэмыя Іэпэгъущ, я дэІэпыкъуэгъущ, щіауэ, егъэджакіуэхэм щіэгъэкъуэн къытхуэхъу, жьы хъуа Гуапэщ газетыр махуэ къэс псалъэхэм къикіыр къэзыіуатэ нэхъри зэрефіакіуэр, ауэ хуит рубрикэ фијати, ари тіэкіу-

жьыркъым. икІи а рубрикэр ублэжын къызэвгъэпэщамэ къытехуэ тхыгъэхэр зэхуэпхьэсыжу тхылъ щхьэхуэ пщІы

псалъэ» газетыр «Адыгэ дяпэкіи ефіэкіуэну, дэтхэнэ зы

БАГЪ Марьям, егъэджакІуэ,

ХьэтІохъущокъуэ Къазий и цІэр зезыхьэ Адыгэбзэ Хасэм хэт.

Урысейпсо махуипщІ лэжьыгъэм фыхэт!

Газетхэмрэ журналхэмрэ 2016 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм Іэ щІегъэдзынымкІэ урысейпсо махуипщІ лэжьыгъэ 2015 гъэм дыгъэгъазэм и 3 -13-хэм ирагъэкІуэкІ.

А зэманым къриубыдэу фэ къэралым, республикэм къыщыдэкІ газет, журнал щхьэхуэхэм нэхъ пуду Іэ тевдзэфынущ. А Іуэхутхьэбзэр къыщыфхуащІэнущ республикэм и дэтхэнэ пощт Іуэхущ ап Іэми.

Фигу нэхъ ирихь къыдэкІыгъуэхэм Іэ тевдзэн Іэмалыр зыІэщІэвмыгъэкІ!

Федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэм и Управленэу КъБР-м щыІэ.

Ди газетыр къевгъэхьынумэ

Пощтым и лэжьак Гуэхэм зэбграх нэужьым, ди газетым мазихым сом 839-рэ кІэпІейкІэ 88-рэ и уасэщ.

Пощт ІуэхущІапІэхэм газетыр къыщыІахыж нэужьмэ, сом 758-рэ кІэпІейкІэ 76-рэ щ Іатыну аращ.

Ди индексыр 51531

джэщым лъынтхуэ узыфэхэмкіэ и щіыналъэ центрым къыщызэІуахащ инсульт зэфык ахэмрэ абыхэм я Іыхьлыхэмрэ зыхуэфащэ чэнджэщхэр щрат школ. Абы и япэ зэхыхьэм кърихьэліаш КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ - КъБР-м узыншагъэр хъумэнымкІэ и министр Шэт Ирмэ. Абы къызэхуэсахэр щыгъуазэ ищащ инсультыр къызыхэкіым, ахэр зэфыкіахэр зэпымыууэ зыкІэлъыплъыжын, хущхъуэкІэ зыхуэсакъыжын зэрыхуейм.

Куэдым къазэрыщыхъум хуэдэу, лъыр зэуэ зэрымыщІэкІэ дэуейркъым. А узыфэм и къежьапІэр зэлъытар цІыхум и шхэкІэрщ, дуней тетык Іэрщ. Куэд елъытащ тутын ефэным, ауэ ар инсультыр зэуэлІэнкІэ хъунухэм ягурыгъэlуэгъуейщ.

Узыфэм зэрызыщахъумэм, ар зыпкърык ахэм адэкІэ зрахьэлІэн хуей хущхъуэхэм, я псэукіэнум дохутыр нэхъ цІэрыІуэхэр щытепсэлъыхьыну мы школыр тхьэмахуэ къэс зэ лэжьэнущ. Абы и лэжьыгъэр къызэрызэригъэпэщ щіыкіэм шыгъуазэ зышыпщІ хъунущ www.rkbkbr.ru сайтым.

Лъынтхуэ узыфэхэм ще-Іэзэ центрым фыпсалъэ хъунущ 42-49-09 телефо-

I у зылъытапхъэ

КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм жэщми махуэми щолажьэ коррупцэм пэщІэтыным теухуауэ піащіэгъуэкіэ ціыхухэр здэпсалъэ хъун телефонхэр: 8(8662) 40-89-70, 40-34-32.

• Зэхыхьэхэр

Зыцжыныгъэхэм я джэлэс

гъуалэ политикэмкІэ и комитетым иджыблагъэ къызэригъэпэщащ республикэм и экономикэм и Іэнатіэ пэрытхэм зи Іэщіагъэм куууэ хэзыщіыкі лэжьакіуэхэр зэрыхуагъэхьэзыр щіыкіэр егъэфіэкіуэным теухуа «стІол хъурей».

Сэлим, Кіуэкіуэ Валерий и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш университетым и ректор Апажэ Аслъэн, Парламентым Егъэ-

КъБКъМУ-м щекіуэкіа а зэіущіэр

къызэІуихащ Жанатаев Сэлим. къэпсэлъащ Къэбэрдей-Балъкъэрым пэрытхэм я псэукіэр ирагъэфіэкіуэн и Парламентым ЕгъэджэныгъэмкІэ, щіэныгъэмрэ щіалэгъуалэ полити- псэун нэгъуэщі лэжьыгъэхэр, апхуэдэ къуэдзэ Инжыджокъуэ Сэфарбий, гъуэтын хуейщ, - жиlащ Къэжэр Ар-КъБР-м лэжьыгъэмкіэ, ціыхухэр Іэнатіэкіэ къызэгъэпэщынымрэ социальнэ дэІэпыкъуныгъэмкІэ и министрым и къуэдзэ Ацкъан Ратмир, КъБКъУМ-м щ алэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и проректор Къудей Руслан, КъБКъУ-м егъэджэныгъэ лэжьыгъэмкіэ и проректор Къэжэр Артур, Хьэмдэхъум и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр мэкъумэш-промышленнэ колледжым и унафэщІ

КъБР-м и Парламентым Егъэджэ- Сэхъурокъуэ Анатолэ сымэ. Абыхэм я ныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэ- къэпсэлъэныгъэм къыхагъэщхьэхукlaщ республикэм и экономикэм зиужьын папщіэ, ар зи іэщіагъэм куууэ хэзышІыкі лэжьакіуэхэмкіэ ирикъуу

къызэрагъэпэ-щын зэрыхуейр. Республикэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм, абыхэм я щагъ щот еджапіэхэм, КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм я Іуэху-АБЫ ХЭТАЩ Парламентым и Уна- хэмкіэ и министерствэр я гъусэу фэщіым и къуэдзэ Жанатаев илъэс къэс яубзыху сыт хуэдэ іэщіагъэлІхэр игъэхьэзырын хуейми.

- Факультет зэмылІэужьыгъэуэхэм студенту къащтэхэм я бжыгъэр зэпэлъытын хуейщ. Мы зэманым псом джэныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ щіалэ- хуэмыдэу щізупщіз зиіэр производгъуалэ политикэмкіэ и комитетым и ствэм егъэщіыліа Іэнатіэхэрщ. Ахэр унафэщі Азычэ Светланэ, нэгъуэщі- ефіэкіуэн папщіэ, къыхэлъхьэн хуейщ студентхэр лэжьыгъэм щыхуагъасэ практикэхэр ІуэхущІапІэ зэмылІэужьыгъуэхэм щрагъэкІуэкІыну. Абы Іуэху зэмылі эужьыг теухуауэ къыдэкіуэу, егъэджэныг тээ і энатіэм мурадкІэ, куэдым къалъыхъуэ зэрыкэмкіэ и комитетым и унафэщіым и лъэпощхьэпохэм хэкіыпіэ къахуэ-

тур. Абы и псалъэр даlыгъащ адрей къэпсэлъахэми. КъекІуэлІахэр чэнджэщкіэ, упщіэрэ жэуапхэмкіэ иужькІэ зэдэгуэшащ.

«СтІол хъурейм» хэтахэм зэхалъхьащ щытыкіэм фіы и лъэныкъуэкІэ зегъэхъуэжыным хуэгъэза чэнджэщхэр.

ЖЫЛОКЪУЭ Лусаннэ.

• Махуэшхуэхэр

и зэхуэдэ унэ

къэоэрдеи-балъкъэр къэрал университетыр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэс 83-рэ зэрыхъур иджыблагъэ ягъэлъэпіащ. Абы ирихьэліэу зэхьэзэхуэ зэмылІэужьыгъуэ куэд ирагъэкіуэкіащ, республикэ гъу-нэгъухэм къикіа хьэщіэхэри, студентхэри, телевиденэмрэ газетхэмрэ я лэжьакі уэхэри хэту.

ПЩЭДДЖЫЖЬЫМ жьыуэ щІидзащ а махуэшхуэм хуэгъэпса зэпеуэхэм. КъБКъУ-м и физкультурэспорт комплексым щекіуэкіащ бамперболкіэ зэджэ джэгукіэ хьэлэмэтымкІэ турнир. Абы хэтащ математикэ, медицинэ факультетхэм я гупхэр, ИДАМИТ-р, еджапІэ нэхъыщхьэм и гуп «ПсынщІэхэр» жыхуиІэр. ИкъукІэ хьэлэмэтщ а джэгукіэр. Абы хэтхэм мыгъэр тету ящі а тортырт. гупитІу заугуэш, жыкІэ гъэпща шар хъурейм я бгым нэсу йоувэхэри, футболым ещхьу топыр гъуэм дахуну хущІокъу. А зэпеуэм текІуэныгъэр къыщихьащ медицинэ факультетым и гупым.

Гукъинэж пщыхъуу а махуэм екlуэкlахэм ящыщщ «Сэ КъБКъУ-р фІыуэ солъагъу» жыхуиІэ стелэр къызэрызэІуахар. КъБКъУ-м и ректор Алътуд Юрий къыщыпсалъэм жиlащ щІэныгъэ нэхъыщхьэ щызрагъэгъуэт еджапІэ нэхъыфІхэм ящыщ КъБКъУ-р къэзыуха дэтхэнэ зыри абы иригушхуэ зэрыхъунур. ХьэщІэхэми еджакІуэхэми зэгъусэу абдеж сурэт щызытрагъэхаш.

Университетым и корпусыщІэм щекіуэкіащ лъэпкъ шхыныгъуэхэм, фащэхэм, ІэкІэ щІа хьэпшыпхэм я гъэлъэгъуэныгъэ. Мыбдеж апхуэдэуи ущеплъ хъунут университетым къикІуа гъуэгуанэр къэзыгъэлъагъуэ сурэтхэм.

университетым хыхьэ факультетхэмрэ колледжхэмрэ махуэшхуэм папщіэ ягъзува ізнэхэр узэдат лъэпкъ шхыныгъуэхэмкlэ. Адыгэхэм, балъкъэрхэм, урысхэм, осетинхэм, тыркухэм, сирийцхэм, японхэм, итальянхэм я шхыныгъуэхэр щыплъагъум и мызакъузу, атіз абыхэм я Іэфіагъми уеплъыфынут мыбдеж. ЦІыпІынэ Аслъэн и цІэр зезыхьэ адыгэ щэнхабзэ центрым, Урыс, Балъкъэр щэнхабзэ центрхэм я лыкіуэхэр къапежьэри ирагъэблэгъащ хьэщІэхэр. Шхыныгъуэхэм нэмышІ абыхэм ягъэлъэгъуащ лъэпкъ фащэхэр, джэгукіэхэр, къэфэкІэр. КъБКъУ-м и ректор Алътуд Юрий хьэщіэхэр и гъусэу хэіэбащ шхынхэм. Псом нэхърэ нэхъ гъэщІэгъуэн ящыхъуар университетым и да-

Махуэшхуэр концерт дахэк э яухаш. Алътудыр къызэхуэса псоми ехъуэхъуащ я махуэшхуэмкІэ, университетым иІэ пщІэм адэкІи хэмыщІу, хэхъуэ иІэу, ефіакіуэ зэпыту илъэс куэдкіэ лэжьэну зэригуапэри жиlащ. Илъэс къэс университетым и махуэшхуэм ирихьэлізу еджапізм щагъэлъапіз щІэныгъэм, еджэныгъэм, нэгъуэщІ лъэныкъуэ куэдкІэ къыхэжаныкІа студентхэр, егъэджакІуэхэр. Мы гъэми

апхуэдэхэр мащІэтэкъым. Пшыхьыр ягъэдэхащ КъБКъУ-м и «Амикс», «Къафэ», «Каллисто», «Импульс» гупхэм. ГъэщІэгъуэн ящыхъуат иджыблагъэ къызэрагъэпэща, КъБКъУ-м и художественно-драматическэ театрым, Дохъушокъуэ Марие зи унафэщіым, и гъэсэнхэм я утыку

итыкlар. Махуэшхуэр университетым и гимнымкІэ иухащ.

КУРПЫГЪУ Санэ.

• Гульытэ

Ягъэгушхуэ икІи трагъэгушхуэ

<u>Дыгъэгъазэм и 3-м къэрал куэдым</u> щагъэлъэпіащ Зи узыншагъэм сэкъат иІэхэм я дунейпсо махуэр. Апхуэдэ махуэр гъэувыныр къыхилъхьащ Лъэпкъ Зэкъуэтхэм я зэгухьэныгъэм (ООН) икІи унафэр 1982 гъэм къыщащтауэ щытащ абы и Ассамблее Нэхъыщхьэм и зэхуэсым. Абы и мурад нэхъыщхьэр <u>зи узыншагъэм сэкъат иІэ цІыхухэм</u> <u>я щытыкІэм къэралым, жылагъуэм</u> <u>иджыри зэ гулъытэ хуегъэщІы-</u> нырщ, ахэр гъащІэм и политикэ, социальнэ, экономикэ, щэнхабзэ, нэгъуэщі унэтіыныгъэхэм жыджэру хэшэнырщ. Мыхьэнэшхуэ иІэщ апхуэдэ ціыхухэр гъэгушхуэным, езыхэри я зыузэщіыныгъэм, зыужьыныгъэм хуэгъэпса ІуэхугъуэфІхэм тегъэгушхуэным.

∠ЪБР-М ЩОЛАЖЬЭ зи узынша-**П**гъэм сэкъат иlэхэм хэхауэ ядэлэжьэным хуэгъэпса программэхэр. Абыхэм ящыщщ «Псори жылагъуэм гъэкІэ жыджэру хэтыфщ жылагъуэм хуащІащ ноутбук. щекіуэкі іуэхухэм, щіэныгъэрэ іэщіагъэрэ зрагъэгъуэтыф, гъащіэм лъэ щіащ зэіущіэм. быдэкІэ хоувэф.

Махуэшхуэм хуэгъэпса ІуэхугъуэфІхэр, зэхыхьэ зэмылІзужьыгъуэхэр илъэс къэс щокІуэкІ ди республикэм. Апхуэдэхэм ящыщщ ЕджакТуэхэм я щІэныгъэ-техникэ творчествэмкІэ республикэ центрым дыгъэгъазэм и 3-м щекІуэкІа зэхуэсыр. КъБР-м Егъэджэныгъэмкіэ, щІэныгъэмрэ щалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ и министерствэмрэ Граждан жыджэрагъымкІэ комитетым и щІыналъэ къудамэмрэ ипэкІэ къыхалъхьат центрым екІуалІэ сабийуэ дистанционнэу унэм щрагъаджэхэм яхуэгъэпса зэпеуэ. УнэтІыныгъэ зэмылІэужьыгъуэу зэщхьэщыхауэ екіуэкіа творческэ зэхьэзэхүэм хэтащ 2 - 11-нэ классхэм щеджэхэр. Ныбжыш Іэхэм ягъэлъэгъуащ ябгъэдэлъ техникэ зэфІэкІхэр, ящіа проектхэр утыку къралъхьащ.

ЕджакІуэхэм я щІэныгъэ-техникэ творчествэмкІэ республикэ центрым къыбгъэдэкі щіыхь, фіыщіэ тхылъхэр ныбжьыщІэхэм яритащ Граждан жыджэрагъымкІэ комитетым и щІыщызэхуэдэщ», «Дэ дызэгъусэщ», налъэ къудамэм и лыкlуэ Семэн Ас-«Дэтхэнэми хузэlуха Іэмалхэр», нэ-гъуэщіхэри. Абыхэм къызэщіаубыдэ ящыщщ Егиазарян Артур. Ар мызэди щІыналъэм щыпсэу апхуэдэ ба- мытізу пашэ щыхъуащ «Урысейр лигъхэри сабийхэри. Зи узыншагъэм абыхэм ирогушхуэ» къэралпсо зэпесэкъат иІэхэр а программэхэм я фІы- уэм и щІыналъэ Іыхьэм. Артур тыгъэ

Зэпеуэм хэта псоми гулъытэ щыхуа-

КЪАРДЭН Маритэ.

• Пшыхьхэр

Сыт си адэ-анэм нобэ яхуэсщІэфар?

Экономикэмрэ правэмрэ щыхура гъаджэу Белгород дэт университетым и къудамэу Налшык щыІэм и студентхэм Анэхэм я дунейпсо махуэм ирихьэліэу пшыхь къыхузэрагъэпэщат я анэхэмрэ езыгъаджэ бзылъхугъэхэмрэ.

ТУГЪУЕХЬРИ гукъеуэри щІэхыщэу пщогъупщэж, анэм и псалъэ зэхэпхамэ. А гурыщ Іэр зыхэзымыщ Іа щы Іэу си фІэщ хъуркъым. ДыщыцІыкІуми балигъ дыхъуа нэужьи дэ анэм и чэнджэщ дыхуэмыныкъуэу зэи къэхъуркъым. ЦІыху псоми захуэзгъазэ хъуну щытамэ, сэ абыхэм селъэјунут я анэхэм гулъытэ хуащІыну, я гур хамыгъэщІыну.

«...Жьэгу мафІэм хуэдэщ анэ лъагъуныгъэр. ЩІыІэм ущисым дежщ ар къыщыплъыхъуэр». Мы усэ сатырхэр зей Ацкъан Руслан нэхъ тэмэму къиІуэтагъэнущ сэ жысІэну сызы-

ныгъэ и лъэныкъуэкІэ щІэблэм ядригъэкІуэкІ лэжьыгъэм щыщт иджыблагъэ къызэригъэпэщари. ШІалэгъуалэм утыку щыжаlа усэхэмрэ уэрэдхэмрэ зыхуэгъэзар анэ лъапіэхэрт. Еджакіуэхэм жаіэр гурэ псэкіэ зэрызыхащІэр нэрылъагъут.

Пшыхыым кърагъэблэгъа я анэхэм щыхъум, я гур къызэфіэнэу утыкум сщіа? Зыгуэркіэ секъуэншэкіа?» икІыжаи, гузавэу зи псалъэхэр зыщыгъупщэжаи абыхэм къахэкІащ. Ауэ КІўэкіўэ Дианэ, Лыджыдэ Артур, Мокаев Аслъэн, Зэшэз Даринэ, Къардэн Каринэ, Ерыжокъуэ Залинэ, Абазэ Юлианнэ сымэ я концерт цІыкІур зигу дэмыхьа а пэшым щІэсакъым.

- Анэм теухуа уэрэдхэр ди студент-

хэм ягъэзащІэу щызэхэсхым, пэжыр жысіэмэ, гум ехуэбыліэу седэіуащ, апхуэдэ зэфіэкіхэр къазэрыкъуэ-Ныбжьыщы эхэм я егъэджак уэ, пе-к ари си гуалэ дыдэ хъуащ, -къыхидагогикэ щІэныгъэхэм я кандидат гъэщащ еджапІэм и унафэщІ Що-Шурдым (ХьэфІыцІэ) Эльмирэ гъэсэ- джэн Ахьмэд. - Анэхэм сохъуэхъу сыт щыгъуи фи бынхэм фагъэгуф Іэну фагъэгушхуэну. Апхуэдэуи сыхуейт зэпымыууэ пщіэ хуащіу щіалэгъуалэр я анэхэм якъуэтыну, махуэ дгъэлъапіэм и мыхьэнэр псэкіэ зыхашіэну. ЦІыху гъащІэр езыр гугъущ икіи псынщізу еух. Аращи, махуэ къэс дызэупщіыжыпхъэщ: «Сыт си адэфіьщіэ псалъэкіэ зыхуагъэзэн хуей анэм нобэ яхуэсщіэфар? Я гуапэ жытізу. Дэтхэнэ адэ-анэри щынасыпыфІэр и быныр зыхуей хуэзауэ къилъытэмэщ. Адэ-анэри дэри дызыгъэгушхуэн щІэблэ дыщымыщІэну сынывохъуэхъу.

> БАГЪЭТЫР Луизэ. Сурэтыр Къарей Элинэ трихащ.

• Ди тхылъ хъумапіэхэр

ЩІэджыкІакІуэхэр къыдахьэх

Налшык дэт Унагъуэ библиотекэм лэжьыгъэфІ ирегъэкІуэкІ къыдэкіуэтей щіэблэр тхылъ еджэным де-<u>гъэхьэхыным, ахэр жылагъуэ Іуэху-</u> хэм жыджэру хэтыным теухуауэ.

→ЫХУЕЙХЭМКІЭ хъарзынэу къызэ-**5**гъэпэща тхылъ хъумапІэм и зиіэ къалэдэсхэми. Іуэхущіапіэм и унафэщІ Матвеевэ Ольгэ дызэрыщигъэгъуэзамкіэ, я щіэджыкіакіуэхэр нэхъри къызэрыдахьэхыным, абыхэм хущІэкъу зэпытщ. ЕджапІэхэм щІэсхэм, лэжьапІэ ІэнатІэхэм Іутхэм папщІэ мэлажьэ «АкъылыфІэ» зыфІаща клубыр. Абы щытопсэлъыхь шіэупшіэ зиіэ тхылъхэм, шіэныгъэметодикэ къыдэкІыгъуэхэм, н.къ.

Унагъуэ библиотекэм дэтхэнэ зы щіэджыкіакіуэми Іэмал ирет Интернетым хуиту ирилэжьэну. Ар къызэрагъэпэщащ зи унэм компьютер щ Іэмыт е абы езыр зэрыхуейм хуэдэу хуиту ирилэжьэну Іэмал зымыгъуэт тхылъ-

еджэхэм папщІэ. «Илъэс куэдкІэ дэ диІащ «ТаурыгъэтІылъыгъэхэр нобэ къагъэсэбэп хъым и пэши». Иджы ар тхылъ гъэлъэсабийхэми, щІалэгъуалэми, ныбжь гъуапІэ тщІащ, дунейм къытехьэ сабий тхылъхэм ди цІыкІухэр щыдгъэгъуэзэн мурадкіэ», - жеіэ унафэщіым.

Псом хуэмыдэу библиотекэм сабий куэд къокіуаліэ сурэт щіынымкіэ, усэ я бжыгъэм къызэрыхагъэхъуэным къеджэнымкіэ, лъэпкъ Іуэрыіуатэмзэпеуэ щыщрагъэкіуэкікіэ. Абыхэм къахэкІащ литературэмкІэ къалэ, республикэ олимпиадэхэм щытекІуахэри.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

● «Си Къэбэрдей-Балъкъэр»

Ди блэкІар ящыгъупщэркъым

творчествэмкІэ республикэ уардэунэм сабий зэчииф эхэм щадэлажьэ и къудамэм щэкіуэгъуэм и 25 - 26-хэм иригъэкіуэкіащ «Си Къэбэрдей-Балъкъэр!» фіэщыгъэр зиіа

АПХУЭДЭ зэхьэзэхуэхэр лъэпкъ ІуэрыІуатэр, тхыдэр, хабзэр яхъумэным хуэгъэпсащ, гъащІэм абыхэм щаубыд увыпІэмрэ щаІэ мыхьэнэмрэ сабийхэм я деж нагъэсын папщІи илъэс къэс ирагъэкІуэкІ. Абы и къалэн нэхъыщхьэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ис лъэпкъхэм я къэгъэщІэрэщІэжынырщ, еджакіуэ ціыкіухэм ди блэкіам пщіэ хуащІу, яхъумэфу егъэсэнырщ.

Курыт школхэм, сабийхэм щадэлажьэ нэгъуэщі іуэхущіапіэхэм къикІа цІыкІухэр гуп 25-рэ хъурт. Абыхэм утыку кърахьащ лъэпкъ хабзэр къызыхэщыж театр теплъэгъуэхэр. Апхуэдэхэщ нэхъыжьым, цІыхубзым пщІэ яхуэщІыныр, хьэщІэм, дунейм къытехьа сабийм кІэлъызэрахьэу щыта хабзэхэр, адыгэ я ліыкіуэу зэпеуэм хэтахэр. фІэхъус ехыкІэр, егъэжьэжыкІэр, нэгъуэщІхэри.

Зэпеуэ щыхъукІэ, бжьыпэр зы-

<u>ЩІалэгъуалэмрэ сабийхэмрэ я</u> гуэрым иубыдын хуейти, кІэлъыплъакіуэхэм япэ увыпіэр хуагъэфэщащ Тэрч районым и Акъбащ Ипщэ къуажэм и школым. Цагъуэ Нурий и цІэр зэрихьэу Бахъсэн къалэм дэт школ №9-м, Шэрэдж районым хыхьэ Зэрэгъыж къуажэм, Аруан районым хыхьэ Шэрэдж Ищхъэрэ къуажэм дэт курыт еджапІэхэм, Тэрч районым Сабийхэм я творчествэмкІэ и центрым и

гъэсэнхэм. ЕтІуанэ увыпІэр зэдагуэшащ Іуащхьэмахуэ районым хыхьэ Тырныауз къалэм и 5-нэ школым, Бахъсэн районым и Къэсейхьэблэ къуажэм дэт курыт еджапІэм. Тэрч районым и Болэтей къуажэ школым, Дзэлыкъуэ районым хыхьэ Дзэлыкъуэкъуажэм и прогимназие №1-м и еджакІуэ

Ещанэ хъуащ Бахъсэн районым и Куба къуажэм и 2-нэ школым, Прохладнэ районым Сабийхэм я творчествэмкІэ и центрым, Бахъсэн районым щыщ ХьэтІохъущыкъуей къуажэм дэт прогимназием, Лэскэн районым хыхьэ Арщыдан къуажэм и 3-нэ школым ТекІуахэм иратащ щІыхь тхылъхэм-

рэ саугъэтхэмрэ.

ХЬЭРЭДУРЭ Аллэ

• БэнэкІэ хуит

Дыщэ медаль 12

Мы махуэхэм Налшык щекіуэкіащ 2000 - 2004 гъэхэм къалъхуахэм бэнэкіэ хуитымкіэ я урысейпсо зэхьэзэхуэ. Ар фэеплъ хуащіащ Аруан щіыналъэм и унафэщіу щыта Къандэхъу Мухьэрбий. Зэхьэзэхуэм кърихьэлІащ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм, Краснодар крайм щыщ спортсмен 749-рэ.

къэрым спортымкІэ и министрым и къуэдзэ Хэжь Заур. Бэнакіуэ ціыкіухэр ягъэгушхуэну зэхьэзэхуэм кърихьэліащ Олимп чемпион Гацалов Хьэжмуратрэ Европэм щэнейрэ и чемпион Джэду Іэниуаррэ.

шауэ щыта зэlущlэхэм ди республикэм щыщу пашэ щыхъуахэщ Абрэдж Кемран (кг 22-рэ), Амщокъуэ Инал (кг Жыласэ Рустам (кг 28-рэ), Иуан Тем-38-рэ), Бэрэздж Алим (кг 42-рэ), Тэмазэ Салим (кг 46-рэ), Гурдалиев Ра-

Я хьэлъагъ елъытауэ гуп 16-у гуэ- хим (кг 50), Дал Азэмэт (кг 54-рэ), Вэрокъуэ Инал (кг 58-рэ), Мэшыкъуэ Руслан (кг 69-рэ) сымэ.

Япэ гуп увыпІэр къыхуагъэфэщащ 24-рэ), Іэщын Алихъан (кг 26-рэ), дыщэ медаль 16-м щыщу 12-р къэзыхьа ди щІалэхэм. ТекІуахэм болэт (кг 35-рэ), КІэфо Къантемыр (кг щІыхь тхылъхэр, медалхэр, саугъэтхэр иратащ.

ЖЫЛАСЭ Замир

• УФ-м и Пенсэ фондыр илъэс 25-рэ ирокъу

Зэпеуэм и кізухым

Урысей Федерацэм и Пенсэ фондыр къызэрызэрагъэпэщрэ дыгъэгъазэм и 22-м илъэс 25-рэ ирокъу. Я махуэшхуэм ирихьэлізу УФ-м и Пенсэ фондым и щіыналъэ къудамэхэм я ціыхубз командэхэм я зэфіэкі щагъэлъэгъуащ волейболымкіэ урысейпсо зэпеуэм и кізухым.

БЫ ХЭТАЩ щІыналъэ зэхьэзэхуэхэм щытекІуа, къэралым и щІыпІэ ← Зэмыл Зэмыл Зэмыгъуэхэм къик а командру 8. Зэпеуэм хьэрхуэрэгъу щызэхуэхъуат Адыгейм, Самарэ, Бурятием, Къэбэрдей-Балъкъэрым я гупхэр. Республикэм и Пенсэ фонд ІуэхущІапІэм и гупым финал ныкъуэм Адыгейм и волейболистхэр щыхигъэщащ, кlэух зэпеуэм Бурятием и командэм текlуэри, зэхьэзэхуэм и чемпион хъуащ.

УАРДЭ Жансурэт.

КъБР-м Печатымрэ цІыхубэ коммуникацэхэмкІэ и къэрал комитетыр, КъБР-м и Журналистхэм я союзыр, «Заман», «Адыгэ псалъэ», «Кабардино-Балкарская правда», «Советская молодежь», «Горянка» республикэ газетхэм я лэжьакІуэхэр «Заман» газетым и жэуап зыхь секретарь **Токлуев** Барысбий Мухьэмэд и къуэм хуогузавэ абы и анэ Токлуевэ Сэкынат Хьэжмусэ и пхъур зэрылам къыхэквыу.

Лъахэм хуэпэж цІыхур сыт щыгъуи лъагъуныгъэ гуащіэкіэ епхащ щалъхуа щІыпІэм. И къуажэр абы и гум щыхыхьа, Іэпкълъэпкъ псом щыпкърыхьа гурыщІэрщ Хэкум хуищІ лъагъуныгъэшхуэм хэкіыпіэ хуэхъури.

ИЖЫЛЭЖЬ Аушыджэрщ (Дыгъужьыкъуей) усакІуэ щэджащэ Бицу Анатолэ япэ дыдэу щызыхищІар гуащІэдэкІым и къарур, ижькіэрэ вакіуэ пщіэнтіэпс шыугъэр зыщіэзыфа щІылъэ-анэм и ІэфІагъыр. Абдежщ къыщищар абы гуащіэдэкіым нэхъ къарууфіэ, нэхъ жан, гу хьэлэл узэрищІыр.

Толэ пасэу дунейм еплъыкІэ щхьэхуэ хүигъуэтащ. УсакІуэ гуэрым зэ зэрыжиlауэ, «уафэм и хъуаскіэр хьэпціий пакіэм» хилъагъуэ хъуащ. Нэгъуэщіу жыпіэмэ, и гущіэм усакіуэ къыщыушащ. И гум къыщыхъеящ дунейм и уафэгъуагъуэри и даущ мащІэ дыдэри зэхозыгъэх, плъыфэу щыІэм нэр езыгъэплъ, накъыгъэм къыпих мэ гуакіуэр къыпщіезыгъэхьэ гурыщіэ лъэщ. Бицум тхэн щіидзащ етхуанэ классым щІэсу, ебланэм нэсауэ и япэ усэр газетым къытрадзащ.

Аушыджэр курыт еджапІэр къиуха нэужь, Анатолэ ди университетым и адыгэ къудамэм щІотІысхьэ, етІуанэ курсым иужькІэ Горький Максим и ціэр зэрихьэу Москва дэт Литературэ институтым щоджэ. Абы Толэ нэlyacэ щыхуохъу усакlуэ цlэрыlуэ Къэшэж Иннэ. Аращ Бицум и усэхэр урысыбзэкІэ зэзыдзэкІыу щІэзыдзар. «Іуащхьэмахуэ щхьэщыт лэгъупыкъу» псалъащхьэм щІэту «Дружба народов» журналым 1968 гъэм къытехуа усэ ІэрамэшхуэмкІэ Анатолэ союзпсо тхылъеджэм и пащхьэ ихьауэ щытащ. Усэхэр урысыбзэм шэрыуэу иригъэтІэсат Къэшэжым. Мы Іуэхумкіэ фіыщіэшхуэ бгъэдэлът тедзэныр къызэзыгъэпэща, абы псалъапэ гуапэ хуэзытха КІышокъуэ Алим...

Епліанэ курсым щеджэу Анатолэ Налшык къыщыдигъэкІащ и япэ усэ тхылъыр. Абы фІищауэ щытащ щІагъыбзэ зыщІэлъ цІэ: «ГуфІапщіэ». Щіагъыбзэу абы щіэлърат: «Сымис, хъыбар фызогъащІэ. ГъащІэм сыпсэуну,

Гупсысэр зэи илъахъэркъым

Литературэм и илъэс 2015

Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхубэ усакІуэ Бицу Анатолэ

тхылъеджэхэми. Критикхэми гу лъатащ абы усакІуэ цІэр зэрыхуэфащэм.

Бицу Толэ и етlуанэ тхылъыр, «Зы дакъикъэ» зыфІищар, усэ фІыуэ зылъагъухэм яІэрыхьащ 1971 гъэм.

ТхылъыщІэр усакІуэм и Іэзагъэм зэрыхэхъуам и гъуджэт. Абы еджахэм гу лъатащ vсэхэр зи ІэдакъэщІэкІыр гъащІэм куу дыдэу зэрыпхыплъыфым, цІыхум и гуфІэгъуи гурыгъуи езым ей дыдэм хуэдэу зэрызыхищІэм.

1971 гъэм Литературэ институтыр къеухри, Аушыджэр щыщ щІалэм Налшык къегъэзэж. ИкІи абы къыщыщІэдзауэ илъэс 42-кІэ щылэжьащ «Эльбрус» тхылъ тедзапіэм. Япэ щІыкІэ художественнэ литературэмкІэ къудамэм и редактору, итІанэ абы и унафэщІу, иужьрей илъэсхэм - тхылъ тедзапіэм и редактор нэхъыщхьэу. ІэнатІэ гугъу зыпэрытхэм къыдэкІуэу, жылагъуэ къалэнхэри игъэзащізу Бицур къекіуэкіащ. Псалъэм папщіз, абы лэжьыгъэ пыухыкіа хуищіащ и іуэхущіапІэр зыхиубыдэу щыта Налшык къалэм и Ленин районым - партым и райкомым хэту, райсоветым и цІыхубэ депутату. Илъэс зыбжанэкІэ Анатолэ хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм и правленэм, Къэрал саугъэтхэмкІэ республикэм щыІэ комиссэм. Литературэм зигури зи псэри итхьэкъуа усакІуэм и творчествэм зиужь зэпытщ. 1974 гъэм, и япэ тхылъитым и фіагъыр къалъытэри, ар хагъэхьэ СССР-м и ТхакІуэхэм я союзым. Абы къыщыщІэдзауи, зым и ужь зыр иту жыхуаІэм хуэдэу, зым нэхърэ адрейр нэхъ купщІафІэу дунейм къытохьэ Бицум и тхылъыщІэхэр: «Фэеплъ», «Псалъэ быдэ», «Гуэл щхъуантІэ», «Балъкъэр пшыналъэ», «КІуэцІрыкІыбжэ; «Стремление», «Человек и небо», «Сквозь сердце», «Мотив», «От весны до весны», нэгъуэщІхэри. Ахэр къыщыдокІ Налшыкрэ Москварэ, тхылъ щхьэхуэхэм псалъапэ хуатх Тхьэгъэзит Зубер, Сокъур Мусэрбий, КІыщокъуэ Алим, ХьэфІыцІэ Мухьэмэд сымэ. Анатолэ жыджэру хэтщ республикэм и литературнэ гъащіэм. Мызэ-мытізу ар кіуащ Винницэ, Ригэ, Липецк, Ростов, Москва щекіуэкіа зэlущlэхэм, Тхакlуэхэм я съезд зыбжанэм лыкіуэу щыіащ, Москва, Ереван щызэхэта поэзием и Союзпсо фестивалхэм дипломант щыхъуащ. Бицур Къэбэрдей-Балъкъэр комсомолым и лауреатщ, ар КъБР-м щэнхабзэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэщ.

АдэкІэ абы зэчийуэ бгъэдэлъым, и дуней еплъыкіэм, и зэхэщіыкіым, и хъэтіыр зыхуэдэм я гугъу пщіымэ, и гупсысэхэр здынэсыр жыпіэмэ - а псори къыхощ усакіуэм и къалэмыпэм къыщІэкІа тхыгъэхэм.

«И ІэщІагъэм хуеджэнымкІэ Бицу Анатолэ я гъусэщ тхэкіэм и жьантіэм пэгъунэгъу хъуа нобэрей ди усакІуэ мыкуэд дыдэхэм. Абы Іэзагъэ «гъущэм» зриту псалъэ гъэщіэрэщіэн фіэфікъым, бухъарыр дэгъуэми игъэпщкіур кум хуэгъэзауэ щіитхыр:

сытхэну къызита насыпым и пщІзу си гуа- фагъуэнкІз мэхъу жыхуиІзу. УсакІуэр дэзыщіздэкіыр фи пащхьэ изолъхьэ». Ар зэхахащ хьэхыр гукъэкі ищіар гупсысэ куум хуишэнырщ, Іуэхугъуэ къищтам лъабжьэ езыт фащэхэр къигъуэтынырщ, и мурадыр щызу къиlуэтэнырщ», - итхыгъащ критик ціэрыіуэ Сокъур Мусэрбий.

> Щабэу жесізу уэрэд Сэ сытетщи си щ ылъэм, Щэхүү си і эщ мурад -КъысшІэныну зы псалъэ.

Апхуэдэу къыгуроІуэ адыгэ усакІуэм и къалэн нэхъыщхьэр. Ар зэрыгугъури ещІэ. «Усэ зытхыр ихьыжынущ усэм» щІыжиІэри аращ. Ауэ тхэныр насыпу къелъытэри - абы и псэр

Бицум иубзыхуакІэщ и гъащІэ гъуэгуанэр. Дунейм и зы бжьыхьэкІапэ уи Іэгъуапэ уишхыкіыжу, уи ныбэ изу укіэщіэскіэ зэфіэкіыркъым, ар икІи гъащІэкъым, гугъуехь умылъагъуу, дэхуэхам удэмыІэпыкъуу, хутыкъуам гъуазэ ухуэмыхъужу, кіэщіу жыпіэмэ, гъащіэм и іэфіри и дыджри ціыхухэм ядумыгуэшу щытмэ, псэ къабзэ уиІэу умыпсэумэ.

Дунейм тралъхуа дэтхэнэ зыри апхуэдэ псэукІэм хуреджэ Толэ. АбыкІэ гъэбелджыла мэхъу езы усакІуэм и гуращэ дахэр, къехъуліэну зыщіэхъуэпсыр, къигъащіэм уасэу хуигъэувыжыр. Аращ абы и дэтхэнэ зы дакъикъэри ІуэхукІэ гъэнщІауэ щІрихьэкІыр, псом нэхърэ нэхъ лъапізу зэманыр къыщіилъы-

Бицур жумарту хуоусэ гъащІэм, псэ хьэлэлкіэ абы егъэлъапіэ дунейр зи Іэпэм дэщіэращіэ ціыху гуащіафіэр, уэрэдым я нэхъ дахэр абы хуеГэт лэжьыгъэм, лъагъуныгъэ къабзэм. Ауэ Анатолэ хужып эх хункъым нэщхъеягъуэм, залымыгъэм и щІыб яхуигъэзауэ, ар имылъагъуу, дахагъэ къудейм хуэусэу. Пасэрейм зэрыжиlащи, «гуауэри гуфlэгъуэри зэлъэпагъщ», къэхъуу щытмэ нэщхъеягъуэ, абы щыгъуэми усакІуэр мэлъыхъуэ ар къызэригъэлъэгъуэн псалъэ, мэлъыхъуэ нэхъ ерыщу псалъэхэм хэщыпыхьу, сыт щхьэкІэ жыпІэмэ, гуауэр нэхъ къэІуэтэгъуейщи.

Бицум фіыуэ къыгуроіуэ гъащіэм и зэхэлъыкІэр, мурадым я нэхъыфІхэр и гуращэу ар добакъуэ зэманым, псалъэм я нэхъ ІэфІымрэ гупсысэм я нэхъ дахэмрэ хуиІэту. Сыт щыгъуи щізуэ зыгуэр зэрыжиізнум, ар щізщыгъузу къызэриІуэтэнум хущІэкъу усакІуэм хузэфІокІ езым и шыфэлІыфэ иІэжу ди тхакІуэ пажэхэм ябгъурышэсэн.

ГурыІуэгъуэщ ущыусакІуэкІэ, набдзэгубдзаплъэм и мызакъуэу, жыжьаплъэуи ущытын зэрыхуейр. Нобэрей Іуащхьэм дэкІуеяуэ пщэдейрей къуршым и нэгу иплъэн хуейуэ гъащІэм къегъзув. Ар зэманым и бэкъуэкІэщ. Дыгъуасэр нобэм теувапіэ хуэхъуащ, пщэдейр къигъэІэгъуэн папщІэ. Абы къыхэкІкІэ зэманым къалэн къытщещ І нобэм пхыплъауэ пщэдейр къэлъагъун хуейуэ. Аращ Бицум хэУи блэк а жыжьэм си гур ирохъыжьэ, Уи къэкіуэн дахэм си псэр ныхуопхъэр. А тlyp сэ нобэ быдэу схузэпыщіэм -Арш шызлэжьауэ шіым схулъэкіыу хъуар.

Абы и закъуэкъым усакІуэм къалэну ихьыр. Ар сакъыу и плъырын хуейщ мамырыгъэм, и уэчылын хуейщ захуагъэм, я телъхьэн хуейщ псэукіэщіэм щіэбэнхэм.

Уи нэкіэ плъэгъуам хуэдэ щыіэкъым. Бицу Анатолэ и дуней еплъыкІэм зиужьыным, и гупсысэм зиукъуэдииным сэбэп хуэхъуаш ар Тырку щІыналъэм зэрыщыІар. Абы и нэгу щыщіэкіар, тхьэмыщкіагъэу ціыхухэм ядилъэгъуар и гум худэмыгъахуэу и усэхэм къаlуэтащ. Мы тхылъым ихуащ усэ Іэрамэ «Тырку шІыналъэ» псалъащхьэм щІэту.

🗖 ИЦУМ и творчествэм увыпіэ хэха щеубыд Хэку зауэшхуэм теухуа темэм. Усакіуэр дунейм къыщытехьар а лъэхъэнэ хьэлъэм иужь зэманырами, абы и сабий лъакъуэ пцІанэхэр теуващ зауэ гуащІэм и яжьэ мыупщІыІужам, абы къыщіихьащ гынымэмрэ іугъуэмэмрэ. илъэгъуащ, зауэ гъуэзыр щхьэщыками, зэхэуіухьауэ гуіэж щіылъэр. Усакіуэ хъуну сабийм а псор и гум ежэлаш, ар яlуплъащ имытхъугъуэу зи щхьэ тхъуа, фызабэу къэна анэхэм, адэ-анэ ІэфІагъ зыхэзымыщіа сабий зеиншэхэм, Іуплъащ зи къуэ закъуэр къэкіуэжынкіэ нобэми гугъэ ліыжь тхьэмыщкіэм, гъащіэр зи щіэщыгъуэ сабиинэхэр тедиящ къэзымыгъэзэжахэм я фэеплъу зэбгъурыту щіым «къыщыхэтэджыкіа» мывэ сынхэм.

Хэкум папщіэ зи гъащіэ зытахэм я ціэр зэи цІыхум щыгъупщапхъэкъым, анэхэм ягу телъ уІэгъэ мыкІыжхэм хуэхьэфизын хуейкъым, щыІэ хъунукъым зауэ - абы дыкъыхуреджэ усакіуэм. Зи гугъу ищі Іуэхугъуэр Іупщіў нэгум къыщ игъ эувэфу гъэпсащ абы и усэр. Аращ ар куууэ гум шіыхыхьэр, дыщіигъэпіейтейр. Гур мыпlейтейуэ, щхьэфэцыр мытэджу укъеджэфыркъым зауэм теухуа усэхэу «Гупсысэ», «Си къуэш», «Нэф», «Анэм и гур», «Сурэт», «Ди гъунэгъуу а лІыжьыр псэуат» жыхуиІэхэм, «Фэеплъ» поэмэ кlэщlым, нэгъуэщlхэми.

Бицур къэхъукъащ о псоми - блэк ами, нобэрейми, пщэдей къэкІуэнуми - хуэнабдзэгубдзаплъэщ, абы зэхех дунейм къыщы у дэтхэнэ зы Ізуэлъауэри - я нэхъ цІыкІу дыдэм къыщыщі эдзауэ хы адрыщіым щагъауэ атом бомбэм и макъым нэсу.

Анэм темытхыхьа усакіуэ къэгъуэтыгъуейщ, усакІуэ къэс иІэжщ езым и «краскэ», анэм и сурэт ирищІу. Гугъущ анэм гъащІэм щикъалэныр, абы и щхьэфэр быным лъэгущІыхь зэрахуищІыр, гу щабагърэ псэ ІэфІагъыу бгъэдэлъыр щіэщыгъуэу, зыми емыщхьу къэпіуэтэну. Гугъуми, абы ущыщтэ хъуну-къым, арыншамэ, пщіэншэщ къалэм щіэпіы-

Зы усэкъым, уситІкъым Бицум анэм хуиусар. Абы и гур ирогъу анэр жьы зэрыхъум, и щхьэцхэр хужьу тхъууэ, и нэкlухэр зэлъэу

кіуэтэхукіи и къарур зэрыкіуэщіым. УсакІуэм анэр ирегъэщхь жьэгу мафІэм, О хуабагърэ гуапагъэу абы пыщ а псори анэм деж щелъагъу.

Сыт щыІэн анэм и гум нэхърэ нэхъ гу пцІанэ, нэхъ гу махэ? Ауэ сыт щыІэн анэм и гум нэхърэ нэхъ куэд зыгъэв, зышэч? «Зэгуэр уи анэм и джэ макъ зэхэпхмэ, и пашхьэм, псынщІэу нэси, сыну щыж!» аращ анэм теухуа усэхэмкіэ Анатолэ къыджиІэр.

ФІылъагъуныгъэр дунейр зэтезыІыгъэ къарущ. Арауэ къыщІэкІынщ Анатолэ и творчествэм а тематикэм утыкуфІ щІыщиубыдри. Темытхыхьа щымыІэми, усакІуэ псоми «ягъэныщкіуурэ» Іэфі къыщіэмынэжауэ къыпфІэщІынкІэ хъунуми, а темэр къыгуэпх пэтми, зыхэмыщІщ. Нэхъыщхьэр - «екІуэлІапІэ» къыхуэгъуэтынырщ. АбыкІи Бицур лъэрымыхьу пхужыІэнкъым. Гукъинэжщ, щІэщыгъуэщ абы и гухэлъ усэхэр.

Урыс усакіў ціэрыіў Коваленков Александр Бицум папщІэ жиІэгъащ:

«Бицу Анатолэ псалъэ дахэ зэlущэкъым. Ар тотхыхь езыр фіыуэ зыщыгъуазэ Іуэхугъуэм, аращ ар сыт щыгъуи щІэгурыІуэгъуэр, щІэІупщІыр». Долматовский Евгений мыпхуэдэу итхащ: «Бицур гъащ Іэм хуэнэжанщ. Абы и лирикэм гъунэжу ущрохьэлІэ узыгъэпІейтей, гукъинэж зэгъэпщэныгъэхэм. Къалэн зыщищіыж Іуэхугъуэхэм поэзием и дамыгъэ ятелъщ, къызэрыгуэкІщ».

✔САКІЎЭМ бээ дахэ зэрыІурылъым, ар абы У Іэзэу зэригъэшэрыуэм теухуауэ щапхъэ лей къыщіэтхьын щыіэу къыщіэкіынкъым. Бицум зэи гупсысэр илъахъэркъым, гупсэхуу къыдеГуэтылГэ жиГэну зыхуейр.

УсакІуэм теухуа мы тхыгъэр ныкъуэ хъунт Анатолэ и Іэпэр зыубыду поэзие гъуэгум «тезыгъзува» КІыщокъуэ Алим, Сокъур Мусэрбий, Мысачэ Пётр, Тхьэгъэзит Зубер сымэ я цІэ къидмыІуамэ. Псом хуэмыдэу, езы Бицум зэрыжиІэщи, КІыщокъуэ Алим и дежщ ар щеджар, и творчествэр псыхьа щыхъуар. Абы и дежщ къыщежьэр Анатолэ литературэм щрихьэжьа гъуэгуанэ гугъур. Нобэ зэрынэры-лъагъущи, угъурлыуэ ехьэжьа хъуащ ар. Мы тхыгъэм и кІэухыу сыхуейт зы щапхъэ къэсхьыжыну Анатолэ и усэхэм ящыщу:

Игъэлъ уигу быдэу уи къежьапІэхэр. Ауэ уи гупэкІи гъуэгу пхыш! Псым къегъуэтыж езым и жапіэхэр, Нэсыху тенджызми емызэш.

Си гуапэщ Бицум и «жапІэ» къызэригъуэтыжар. Абы и ныбжьэгъуф псори ирогуф Э Анатолэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ціыхубэ усакіуэ» ціэ лъапіэр къызэрыфіащам. Тхьэм фІы къыхудигъакІуэ!

> ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд, Урысей Федерацэм щэнхабзэмкіэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ.

Бицу Анатолэ и усэхэр

Шулъагъуэ

И къуацэ-чыцэр пхиупщІыкІыў, Хэт Жыгей мэзым пхырык ар? Сэмэгу зыхуищ у Выщхьэф Іэчым, Бырамытэмкіэ екіуэкіар?

Дыгъужьыкъуеймрэ Налшыкрэ Абы шу лъагъуэ яку дилъхьащ, Лъэс Іэджи, шу лъагъуэм темыкіыу, Гъуэгу кіэщікіэ Налшыкым дыхьащ. |

Сэ пщ э хузощ а ц ыхум, хэтми, -Зи лъагъуэм «Шулъагъуэ»

«Шыхулъагъуэ» жытІэу уэгум итри Апхуэдэ гуэрым къигъэщ ащ.

Андемыркъану шэч сощ І ар... Пхызошыр сэри лъагъуэ гуэр.

КІуэцІрыкІыбжэ

ДэнэкІи хуейр къыщыдыхьэу, Дэнэкіи хуейр щыдэкіыжу, Іумыту зы куэбжи бжыхьи Си пщіантіэр - кіуэцірыкіыбжэщ...

КъызэмыупщІу сэ зыкІи, Къыдыхьэу гуауи гуфІэгъуи, Ар зэlухащи сыт щыгъуи, Мы сигури - кlуэцlрыкlыбжэщ...

Кіуэцірыкіыбжэр сфізіейкъым -Къысхуокіуэ хьэщізу хэт хуейми. Ауэ къызет зы гукъеуэ -СеукІыр сэ жьызэпеуэм.

Мом*

Мому жэщым и къуэ, ЦІыху гъэжакъуэу Мом, Къыхэк ащ ди лъэпкъми Уэ пхуэдэ зыкъом.

Уи гур фіыціэщ, уи псэр ФІейщи – мы дунейм Шыщіагъэкімэ нэпсхэр. НэгъуэщІ ухуэмей.

Мом*- жэщым и къуэ. ЦІыху Іей, бзаджэнаджэ, гу фіей-псэ фіей, пцІыІуэпцІышэ - ахэр къокІ.

| Уи бзэр щхъухьщ, уи напэм Уэ тебзащ къэнжал. Щыбгуэшкій ажал.

Уодэ уэ ягъэсми Хейуэ мысэ пщІар. Уотхъэ уэ, лъэІэсмэ Уи Іэр узэщам.

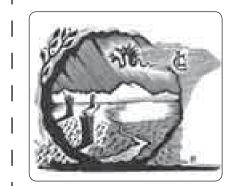
Іей фіэкі зигу имылъу Бзаджэнаджэ, уд, Къэбгъэва хъунт и лъыр Куэдрэ Гесиод.

«Жэщым и къуэ» жиІэу Уэ аращ къощар. АбыкІи «цІэрыІуэ» Гесиод уищ ащ.

Алыджхэ япэжкіи Лъэпкъ куэд щы агъэнщ. Ахэми гъўнэжу Пхуэдэ яГагъэнщ.

Арщ щІысхужымыІэр l Уалыджу, Мом. Ущы ащ, ущы эщ -Мис ар нэхъ тэмэмщ.

Ауэ «Жэщым и къуэр» Уэ цізуэ уокіупс. Уэ пхуэдэм си лъэпкъыр Зэреджэр «Нэжэсщ»!

[|] ИгъащІэм зыри сыущэхуакъым, Жысащ сэ нахуэу сигу къэкар. «Хьэл мыгъуэ» а къэзмыщэхуам сэ И зэран Іэджи къызэкіащ.

А хьэлыр къысхилъхьат си адэм. Си анэм ар сэ къысхилъхьат... «Кърекі къикіынумэ си кіуэдыр!» Жысізу, мыл Ізджэ сытехьащ.

«ПэжщІэкъухэу» сыкъызыщхьэщыжхэм, Нэсамэ и нэм Іуэхур, - «садзт»: Зэбгырыжыжт тхьэкІумэкІыхьуи, Сэ зесхуэу си мы уэху къыщ идэт...

ИтІани сэ сытетщ си хьэлым, Абы къикІынуми си кІуэд! «ФлъэкІынум тІэкІу сщхьэщыфх

си хьэлъэр», ЖызыІ эу дунейм тетыр куэдщ.

ЦІыху захуэ гуэр хьэіупс ящіакъэ? – | Щіыгулъу фіыціэ Сэ Іуэху сиІэнкъым афІэкІа. ъащіэм пэжыр схуэозыщіакъы Къэхъуащ си псалъи щыпхыкІа...

Мы дуней бзаджэм зы цІыхупсэ Сэ къезгъэлынырщ сыщіэпсэур. Си усэ тІэкІури сэщхьыркъабзэщ... Яхурещхьэлэ къахуей псом.

Сымыгупсысэу сыщыпсалъэ, Зызмыплъыхьауэ сыщытІыс Сэ къысхуихуами сыщыщІалэм Сыхъуа хъунщ нобэ нэхъ зэтес.

Зызгъэгубзыгъэу абы къикІкъым, Зызгъэбалигъыу аркъудейщ. Дыгъуасэм сызэреплъа нэкіэ Семыплъ си нобэм, си пщэдейм.

Сэ сиплъэрейщ иджы уэгу лъащ эм, Щіыгулъу фіыціэ ГумащІзу щІыр къэсплъыхьырейщ. Си нэпс нэхъыбэрэ солъэщІыр. Сыт сщІэнур - кхъэхэм сихьэрейщ.

Сыхъуапсэ мыхъумэ, сымыфыгъуэ, | Абы здыщ|ихьэнщ! Сегугъуу, си щхьэ Іуэху сощіэж. Ныбжьэгъум къехъуліамэ фіыгъуэ – Сохъуэхъури Іэпліи хузощіыж.

Ирей ар хамэм, ирей благъэм, Я гуауэр цІыхум си псэм телъщ. Псом япэ изогъэщ гуапагъэр, Куэд зыгъэвахэм ар я хьэлщ.

Егъэлеяуэ сымыхъущІэ, Си фІыщІэ хэти лъызмыгъэс. Си къалэмыпэри нэхъ кlащхъэу ТхылъымпІэ напэм хъуащ лъэІэс.

И шыгъур гъащіэм сшхащ сэ путкіэ, И фоми си гур къиуІэнщ. Зыкъомкіэ сымыпіащіэ пэтми. Сопіащіэ - сиіэщи жысіэн.

Сыхоплъэ ліыжь жьакіэху

хэплъэкІэу, Сабийуи Іупэр сфІызэтож. Сэ есхуліами си бжьыхьэкіэм, Си гугъэр бланэ жэрым тож.

ЩІы фІыцІэм Уафэ хужьыр къыщхьэщытщ. Мыгугъэу тетыфынукъым щІым Арауэ піэрэ ціыхур-тіэ КъыщІалъхур

Нэ кугъуитым щыгъуу, и нитіым щіэлъ\ Уафэ хужь бзыгъит!?

ЩІым тетщи ціыхур Уафэрщ иіэр плъапіэу. Къэзылъхуа щІылъэр Абы и псэм пещІ. Ауэ зылъэмы Іэсу щы Іэр Іэбэм,

Къы Іуидзэр и нэм, ИІэтам и напіэр, Уэгу хужьырщи Абы піейтей псэр фіещі.

Щос ар нобэ кхъухькіэ

Къелъыхъуэ

Уэгу адрыщІым. Мес, къыщекіухьыр кіуауэ Мазэ щыгу... ИтІани Вагъуэ лыдхэм нащхьэ къащ у Елъагъури -ЦІыхум псэху дунейм щимыщіэ:

Вагъуэ жыжьэхэм я гъуэгу... ИмыІэ Зэи кіэ ціыхум и гугъэм. Уэгу щІэншэр абы и гум Пхуигъэхун? Къытехуэу цІыхур Хъуми нобэ лІэн: Нэ кугъуитІым щІыгъуу И нитіым щіэлъу ЩІылъэ фіыу илъагъум Уафэ бзыгъитІи

Удз гъэгъа щхъуантІэ*

I Уэ жэщым пщIыхьу узолъагъур, Уэ махуэ псом ущ этщ си нэгу. | Зэм уафэ лъащІэм ущогъагъэ, Утетщ зэм Іуащхьэмахуэ щыгу.

Гугъапіэ щэхур ціыху къэс епту Уэращ щагъафіэр я гухэлъ. уэ ури-Беатричет Данте, Петраркэ и псэр Лаурэу пхэлът.

Новалис псэкІэ къыпщІэбэгыу Іэрамэ и гум уэ ущищІт... Аршхьэкіэ уду уэ уобзэхри... Къыплъыхъуэ псори мэхъу Іэнэщі.

* Символ мечты

Укъыпысчыныр си нэрыгъыу, Сэ гъуэгущхьиблыр зэпызоч. съитщи уэ си гупэм СынэІэбэхукІэ - усІэщІокІ.

«Насып щ Іэкъуныр – арщ насыпыр» Емышу си псэм укъелъыхъу. Сынакіуэм уэ сыпкіэлъыіэбэу -Сыптејэбэну сэ къысщохъу...

_І Ныплъыхъуэ защІэу цІыхум

гъащІэр, Уи гъуэгум тетурэ, еух. Щытар зи гъащіэр мурад защіэу -Уэ уи лъыхъуакіуэ щіылъэм йох.

Абдеж, уи щэхуу хъуар къэптіатэу, -Хуэдэу езым укъыхэкіыж, -Уэ къызэрыкіуэ розэ щхъуантіэу И кхъащхьэм ліам укъытокіэж.

Сонет

«Суровый Дант не презирал сонета» Пушкин А. С. Сын тет уи кхъащхьэм?

Сонетым зэи сэ сыдихьэхакъым. «Ибгуэныр» уи гупсысэр къупхъэм ИтІани усэ зытххэм уахыхьакъэ, -Сонеткіи мэхъу бгъэлъагъуэ и Іэзагъ.

I Шекспир, Петраркэ, Данте хъуа Сонетым нобэ щы эщ ириджэгу. Уэ зы «Евгений Онегин» къэгъэщ и,

Сонетыр къыпхудэшэм еплъ уи жьэгу. УсэфІым къегъуэтыж езым и къупхъэр. Сылъэщ Іэмыхьэу си гупсысэр

щІэпхъуэм, -

Сэ къыпысхыну сызыхуейр Гэзагъэм Стхар цІыхум и псэм дыхьэу и гур И гъэр «Іэзагъэм» сремыхъу къудей.

Къыжьэдэскъуэну сэ ар сыхуэмей.

Зызыгъэзэчий усакіуэ гуэрым деж

| Зытумыгъауэ апхуэдэфэ -Ухэткъым зыкІи уэ бэлыхь. «СыкъывгурыІуэ́!» - жыпІэу, уефэу, Утхьэусыхэу къыумыкіухь. Умы-Есенин, жыпІэм пэжыр, Икіи уэ умы-Кіуащ Бетіал.

| Уи лъэпкъ «ущІэгъым»: «Мэкlуэдыжыр!»

Уи лъэпкъ цІырхъ тІэкІур зэманблагъуэм Къалэмкіэ пфіэфімэ къебгъэлын, Уэ и Іущагъи и Іэзагъи Зыхэлъхьэ КІыщокъуэ Алим.

ФэрыщІу куэдрэ умытхьэджэ, Бэшэчщ уи лъэпкъыр - зыдегъэкly. Утхэнум, тІыси - уи бзэм щхьэкІэ, Уи лъэпкъым щхьэкІэ уи псэр

гъэткіу!

Сыщегупсыс сэ къохъу жэщ

гуэрхэм: «КъитІэщІыжынщ зэгуэр зыгуэрым Мы щіым сэ гъащіэ щызгъэщіар. КъызикІыхын щытхъупсыр уэру? Е ищіын лъахъшэ и пщіэр сщіам?

Сыхуейкъым тІуми сэ - пэж дыдэрщ Къысхужаlэну сызыхуейр. Пэж дыдэр - сщlар

зэрымыкуэдырщ, Мыкуэдми, ар зэрымыІейрщ». Къохъу сыщегупсысыж иужькІэ:

│ «Сыт мыгъуэ сэ зи Іуэху къесхуэкІыр, Щхьэ жыжьэ сыплъэу сехьрэ . Мы гъащіэр тетмэ зэрекіуэкіым,

Си гъащ І эр зырик Іт, уэ ухэмытам

Людэ и фэеплъу Телъакъым уи цІэр махуэ къэс си Іупэ –

Апхуэдэр си щхьэ къысхуемыгъэзэгът КъысхуегъэкІуакъым мыпхуэди

Уи Іэблэр сэ уэрамхэм щызмы!ыгът... Итіани сэ уэ сызэрыпхущытыр

Гухэлъ уэрэдкіэ куэдрэ къэсіуэтащ. ЖызоІэр нобэ, зыкІи сымыукІытэу: , «Си гъащІэр зырикІт, уэ ухэмытам!»

Сурэтхэр Пащты Герман ищ/ащ.

мыгъзу ялъытэ а фіыгъуэр щізх къзсыну

къехъуэхъуащ Бещтокъуэ (Быщт) Азэмэт и

пшыхьым къекІуэлІахэм. Нэхъ япэ сищын-

щи, пэж дыдэуи, пшыхь нэужьым уэсыр

кърипхъыхыу хуежьат, нэхущым Налшык

къалэ и жыгхэм фащэ хужь зыщатІэгъауэ

дыкъэушащ... ЩІалэр угъурлыуэ къызэрыт-

ЦІЫХУР дэнэ щіыналъэ щымыіэми, и плъа-

пІэр къыщалъхуа и лъахэрщ. Апхуэдэ уэрэдщ

Быщт Азэмэт пшыхьыр къызэрызэІуихар, уты-

хыхьам и нэщэнэ хуэдэт ар.

кум адыгэ ныпыр щыхуарзэу.

Нартыху махъсымэ • шхыныгъуэ

Ар тіэкіу ягъэупщіыіу, зэхапіытіэ, гъэкъуэлъа гъэупщІыІужа щІакІэри, иракІэри, и щхьэр фІыуэ гъэбыда-

• Пшыхьхэр

Нартыху гъэлъэлъар псы хуабэкіэ зэхапіытізурэ хъудыр ящі. Кіытэ къэялъэс, псы хуабэм халъхьэ, хуаба- нар абы хакІутэри, и щхьэр тепІауэ піэм ягъэури, жэщиті-махуитікіэ жэщиті-махуитікіэ хуабапіэм щагъэт, щагъэт, псым къыхахыжри, зэщІзу-фауэ махуэ зытІущкІэ щагъэт, къи-тхъурымбэр къытехын хуейщ. Курыбэ кіыкіын щхьэкіэ. Нартыху къикіыкіар (а псоми зэреджэр аращ) къэвар ягъэгъущри, мывэ щхьэлкІэ яхьэж. кхъузанэкІэ яз, псы къэгъэкъуэлъа Аращ кіытэ хъужыр. Итіанэ нартыху гъэупщіыіужа тракіэм зэіахыурэ. Абы хьэжыгъэр ямыухуэнщіу псывэкіэ къыщіэкіар аргуэру бинт тіууащіэнщи. Хупціынэм и бахъэ пщтырыр щащіэкіэ язри, зэіамыщізу фошызэрыкіузу, кіытэм и ныкъуэр ха- гъу кіанэ халъхьэ. Итіанэ и щхьэр текіутэ, зэіащізурэ гуэдз хьэжыгьэ хау- піауэ хуабапіэм ягьэуври, жэщиті-мадэри, щІапщэ. ХупцІынэм и шхьэр хуитІкІэ щагъэт. Абы и ужькІэ адыгэ трапіэри, Іэфі къыщіыхьэн щхьэкіэ дзасэр фіыуэ ягъэплъри, махъсымэр сыхьэтих-икіэ щагъэт. Иужькіэ абы абыкіэ зэіащіэ, тхъуэплъ, плъыжь дачыржын къыхащіыкіри, ягъажьэ. хэ ищіын щхьэкіэ. Зи къэвэн ирикъуа махъсымэр зэтежэбзыкауэ шытш. кІэструлышхуэм иралъхьэ, псы къэ- Махъсымэ къабзэр кхъуэщыным

уэ щІыІапІэм ягъэув. Ар нэхъыбэрэ щытыху нэхъ гуащІэ мэхъу. Махъсымэр яза нэужь кхъузанэм къина щакіэри сэбэпышхуэщ. ЩІакІэр кІуэцІылъу щагъэлъа мэлыфэр псынщізу мэтэдж, цыри нэхъ тыншу, къабзэу къытокі. Халъхьэхэр:

Нартыху хьэжыгъэу - г 1830-рэ Гуэдз хьэжыгъэу - г 200

КІытэу - г 50 Шыгъуу - г 24-рэ

Тебэщыхуэу - г 10 ХупцІынэ зэрапщ псывэу - г 2820-рэ Чыржыныр щызэхапІытІэкІэ щІакІэ псы къэгъэкъуэлъа гъэупщІыІужауэ -

Щазкіэ щіакіэ псы гъэва гъэупщіыіужауэ - г 8400-рэ

Фошыгъу кlанэу - г 5000

А псоми махъсымэ хьэзыру литр 20

«Адыгэ шхынхэр» тхылъым къитхыжащ.

• Псалъэ пэжхэр

ЗыщІэм жиІэркъым

♦Хамэм ухуэмыубэ, быным ухуэмыдзыхэ. ♦ХьэщІэр бысымым гъэрщ.

♦ХьэщІэр жэщищ исмэ, быным ящыщ мэхъуж. ♦Бажэм дыгъужьибл къегъапціэ.

фБжьэм фо здэщыІэр ещІэ. ♦Былымыр жьы зэрыхъур

и фэщ. ♦Гуэным имылъмэ, Іэнэми

телъкъым. **♦Жылэм дэлъмэ, уи**Іэщ. ♦Жысіэр щіэ, сщіэм уе-

мыплъ. ♦ГуэшакІуэ Іыхьэншэщ.

♦Губзыгъэм и гуlэгъуэр делэм и гуфlэгъуэщ. ♦Къуажэ зиІэ нэф нэхърэ гухъу зыщІыф Іэшэ. **♦Гугъуехь** зымылъэгъуам

гъуэгуанэ хуэшэчыркъым. **♦**Емынэм къелар хъумбылейм ехьыж. ♦Зыщэм и напэр къэ-

зыщэхум и уасэщ. **♦ЕсыкІэ умыщІэмэ. ІупщІа** псыми уитхьэлэжынщ. ♦КъуэщІий мафІэми шэ

къегъэпщт. ♦ЗышІэм жиІэркъым, жызыіэм ищіэркъым.

♦Щхьэж и ныбжьэгъу и гъуджэ-мажьэщ. ♦Іуданэ кіапэр кіэщіщ, жыпі эу хыфіумыдзэ, пщы-

мыдзых. **♦Бжэмышх нэщІ жьэм хуа**хьыркъым.

къуэр щіалэщ, жыпізу ду-

♦Дзасэм тхъу пызагъэрэ?

♦Бжьыхьэ бадзэ дзакъэ-♦Жейм и щІыхуэ къыптринэркъым.

♦Блэ зэуар аркъэным щощтэ. ♦Дыщэр куэншыбым хэлъкІи улъийркъым.

• Хъуэхъу

Жыласэ Заурбэч и махуэ

КъБР-м щіыхь зиіэ и журналист, «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ Жыласэ Заурбэч Щэлэүат и къүэр нобэ къыщалъхуа махуэщ, илъэс 55-рэ бжыгъэ дахэр егъэлъапІэри, ди гуапэу дохъуэхъу!

зыхуэтщІ, фІыуэ Заурбэч! Нобэ уй махуэ лъапІэм теухуауэ къохъуэхъунухэм жагэну псори гъащІэм щызыхэпщІэну ди гуапэщ. Зи ІэщІагъэм журнахуэІэижь лист, зи Іуэхущіафэрэ дуней тетыкіэкіэ щытхъу зиіэ ныбжьэгъум, лэжьэгъум уи ехъулІэныгъэхэм хэбгъахъуэу, уузын-шэу дунейм утетыну дынохъуэхъу. Ди гуапэщ уи ІэнатІэм и хъер плъагъуну,

уи бынхэм, абыхэм я щІэблэм я насыпым дэрэжэгъуэ къуиту иджыри куэдрэ упсэуну, улэжьэну, узыщІэхъуэпс псори къохъулІэну

«Адыгэ псалъэ» газетым и лэжьакlуэхэр.

• ГушыІэхэр

Пылыр гъэпскі

УсакІуэшхуэ хъуным хуэпабгъэ щіалэщіэм франджы тхакіуэ ціэрыіуэ Гюго Виктор хьэщіэ зыфіищіат. НыбжышІэм зыщІигъэдэІу усэ гупыгъэхухэр апхуэдиз-кІэ зэблэшат икІи ІукІейти, зэхихыр бэрэбанэ макъым езыгъэщхь Гюго къару къыхинэжатэкъым.

- Сэ иджыри усэ дахащэ Іэджэ стхыну си мурадщ, бзэрабзэрт и Іэзагъым шэч къытезымыхьэ «усакlуэр». - Дэтхэнэ цІыхуми и пщэрылъщ дунейм щехыжкІэ къаб-

зэу икlи ину зыгуэр къызэринэкlыну.
- Щытхъу зыхуэфащэ гукъэкlщ, - гъумэтlымащ Гюго, ауэ зоопаркым укіуэрэ зы пыл бгъэпскімэ, нэхъ псапэщ.

Нэхъыбэ уеджэху...

«Литературэм гъуэгу щыбгъуэтын папщІэ, усакІуэ е тхакіуэ ціэрыіуэ гуэр хэгъэрей умыщіу хъунукъым», егупсысщ тхылъымпіэціалэ гуэри, нэмыцэ тхакіуэ Манн Томас и деж еблэгъат. Пщыхьэщхьэ псокІэ псалъэ кунэфхэм щіэдэіуа тхакіуэм и кіэм къыгурыіуащ хьэщІэм къалэмым и насып зэрыхэмылъыр.

- Тхылъ куэду еджэ, уэ куэд дыдэ уемыджэу хъуну-

- Абы апхуэдиз мыхьэнэ иІэу ара? - зигъэгусащ ар зи гуапэ мыхъуа щІэныгъэншэм.

- Уи дежкіэ иіэщ, - иритащ абы тхакіуэм жэуап. - Нэ-хъыбэ уеджэху, утхэну зэман нэхъ мащіэщ къыпхуэнэ-

Си ныбжьыр хэкіуэтэіуащ

Америкэм и президентым пщІэ нэхъ зыхуэфащэу къэралым ис ціыхушхуэхэр и хьэщіэщым иригъэблагъэрт. Хъыбар зрагъэщІахэм ящышт щыхьэрым пэжыжьэ къалэ цІыкІу гуэрым щыпсэу Фолкнер Уильями. «Президентым и пшыхьым урегъэблагъэ», - ягъэгуфІэн я мураду жраІащ тхакІуэм. Фолкнер езыгъэблэгъахэм фІыщІэ яхуищІри, жэуап къаритащ: «Сэ си ныбжьыр хэкіуэтэіуаш, игъашіэм сымылъэгъуа ціыхухэм садэшхэн папщІэ абы нэс сыджэдэжыфынукъым»

Зыгъэхьэзырар ЧЭРИМ Марианнэщ.

Адыгеймкіз мы гъэм узсыр нэхъ пасэу зиіз я артистщ) пщыхьэщхьитікіз Налшык къакъызэрыщесар жиlэри, Налшык къали дэ Профсоюзхэм Щэнхабзэмкlэ я унэм щита къабзагъэм, гуфlэгъуэм, Илъэсыщіэм и да-

«Дызэригуапэщи, хабзэ дахэ хъуауэ, псибл къызэпеупщІри, илъэс къэс дыгъэгъазэм и япэ махуэхэм Быщт Азэмэт Налшык къытхуоблагъэ. Нэгъуэщ пъэпкъхэм ящыщ куэди къокІуэ абы и пшыхьхэм. Сыт хуэдэ ахэр жыф-Іэмэ, гухэхъуэгъуэ щыбгъуэт, псэм зыщигъэпсэху защіэщ. Мы артистым уэрэд щыжиlэкlэ, абы и гъусэу укъэфэну, удежьууну ухуейщ», - жиlащ пшыхьыр езыгъэкlуэкlа Гумэ Маринэ.

Быщтым игъэзэщащ нэхъ ипэкіэ жиіэу щыта уэрэдхэри щІэхэм щыщи. Ахэр ятеухуат Хэкум, гъащІэм, дахагъэм, лъагъуны-Къэбэрдей-Балъкъэрым фіыуэ щалъэгъуа гъэм, къабзагъэм. Уэрэд къэсыхукіи ціыху-

пшынауэ Іэзэ Дзуцев Сослъэн. емызэшу улз гъэгъахэр шалэм хырт. Апхуэдэу, зи ныожь къуэрылъху-пхъурылъхухэм я бын зылъэгъуа бзылъхугъэр щыдэкІым, Азэмэт абы къыпежьэри, ІэплІэ къыхуищІащ, ар абы и дежкІэ пщіэшхузу къызэрилъытэр жриіащ.

Быштым и пшыхьыр ягъэдэхащ «Кабардинка», «Каллисто» гупхэм я къэфакlуэхэм, уэрэджы ак Іуэм и ныбжьэгъу, Осетие Ишхъэрэ - Аланиемрэ Ипщэ Осетиемрэ я цІыхубэ артист, пшынауэ Іэзэ Дзуцев Сослъэн. Быщтыр Іэкіуэлъакіуэ дыдэу бэрэбанэ зэреуэр япэу зылъэгъуахэми ар гъэщІэгъуэн дыдэ ящыхъуащ, ауэ псом нэхърэ нэхъ гукъинэжыр уэрэджыlакlуэр Іэзэу къызэрыфэрщ - «Зэгъэлъэт», «Лъапэрисэ», нэгъуэщІ къафэхэми ар зэрыхуэ эк Іуэлъак Іуэр нэрылъагъут.

Уэрэджы ак Іуэху еплъык із къэзыгъэлъагъуэ гупсысэ зыбжани къыхэдубыдык ащ пшыхыым. «Сэ схужыІэнукъым згъэзащІэхэм ящыщу сыт хуэдэ уэрэдыр е къафэр си дежкІэ нэхъыщхьэми. И щхьэусыгъуэр сыт жыфІэмэ, дэтхэнэ лэжьыгъэми си псэр зэрыхэлъырщ. Мы пшыхым сыхуэсакъыу ик/и сегугъуу зыхуэзгъэхьэзыращ. Сэ зыхэсщІэ гурыщІэхэр къызэдаlуэхэм я гум нэсхьэсыну схузэфlэкlамэ, си гуапэщ», - жиlащ абы.

БАГЪЭТЫР Луизэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

Уэрэд къэсыхукІэ -

удз гъэгъахэр

• Интернетым дыкъыщоджэ

Дапщэ уриуасэ?

Зи закъузу псэу ліыжь Іущ гузрым и деж щіалэщіэ дыдэ къакіуэри къыжриіащ:

Си щхьэ къосхьэл эри сыкъок Іуэл Іащ. Сыпсэуну сыхуейкъым, сигурэ си щхьэрэ зэбгъэжауэ дунейм сытетщ. Си хъуреягъым сэ нэхърэ нэхъ хъерыншэ щымы!эу сынолъэlу, пхузэфІэкІыххэнумэ, къыздэІэпыкъу.

Лыжьыр пыгуфыкыу шалэшэм хуеплъэкІри, мыпіащі у жэуап иритащ:

Къысхуэгъэгъу, ауэ иджыпсту сыхущІыхьэркъыми, сэбэп сыпхуэхъуфынукъым, Іуэху піэщіэгъуэ гуэр къыслъыкъуэкlащи, ар зэфlэзмыгъэкlауэ... Ауэ, арэзы ухъурэ Іуэхутхьэбээ къысхуэпщІэмэ, сэри сыбдэІэпыкъужынщ.

- Си гуапэу, ди нэхъыжь, - жиlаш шlалэм. - АтІэ мы Іэлъыныр схуэщэ, си щІыхуэр ириспшыныжыну. Іэмал зэриІэкІэ нэхъ лъапізу щэ, ауэ зы дыщэ ахъшэ нэхъ мащІэкІэ иумыт, - жиІэри унафэ быдэ хуишІаш.

Пащі ў бэзэрым кіуа щіалэм и іуэхур тынштэкъым, абы лІыжьым кърита Іэлъыныр хэт иримыгъэлъэгъуами, езым хуигъэува уасэм арэзы техъуэн къахэкІакъым, пэжщ, абыхэм яфіэгъэщіэгъуэну Іэлъыныр зэпаплъыхыырт, ауэ жыгыей мащІэ гуэрт кыратыну жыхуаІэр. Языныкъуэхэр щІалэм щІыкІейуэ къыщыдыхьэшххэрти ежьэжырт, языныкъуэхэр бээмы ум хуэдэу къеплъырт. Зы лыжь закъуэщ къахэкар а Іэлъыным дыщэ ахъшэ зэримыуасэр, нэхъыбэ дыдэу абы гъуаплъэ е дыжьын ахъшэ фІэкІа зыми къызэрыримытынур къыжриІэну.

ЛІыжьым и псалъэхэр щ алэм щхьэжа-

гъуэ щыхъуауэ Іэлъыныр зейм хуихьыжри

Ди нэхъыжь, уи унафэр схуэгъэзэщ акъым. - жијэри шјыхьэжаш ар тхьэмадэм и деж. - Нэхъыбэ дыдэу дыжьын ахъшэ зы-тly фіэкіа къыщіатын ядакъым уи іэлъыным, ауэ дышэ ахъшэкіэ фіэкіа сымытыну къызэрызжепІар сщІэжырти, Іэлъыныр къыпхуэсхьыжащ.

- Си щІалэ, уэ иджыпсту жыпІар губзыгъагъэщ, зыгуэр пщэн и пэ, абы и уасэр зэбгъэщІэн хуейкъэ? Ар дыщэкІым нэхърэ нэхъыфІу хэт зыхузэфІэкІынур? Ауэ, дапщэ къуитыну укъимыгъэгугъэми, Іэлъыныр умыщэу къысхуэхьыж.

ЩІалэр шым шэсри, дыщэкіым деж кіуэну ежьащ. ЗыхуэкІуам Іэлъыныр куэдрэ игъэкІэрахъуэу зэпиплъыхьщ, нэпсей-нэпсейуэ щІалэм къыхудэплъейри:

Мыр къозыгъэхьам зэман къызитмэ, дышэ ахъшэ блыщІкІэ къэсщэхуну сыхьэзырш.

Блыщіи? - зэхихар и фіэщ мыхъуу щоупщо щалэр. Лыжьым и псалъэхэм къыщытригъэзэжым, фІыщІэ хуещІри, къо-

- Мыдэ къэтІыси, къызэдаІуэ, - жеІэ ар къызыхуеблэгъэжа лыжьым, Туэхур зытетыр къищІа иужь. - Мыр зэгъащІэ, си щІалэ, уэ мы Іэлъыным урещхьщ. Улъапіэщ, узакъуэщ. Уи уасэр къызыхуэщіэнури цыху нэсыр зищысыр зыщэрщ, фыращ фІыр зыхуэлъагъунур. АтІэ сыт уэ бэзэрым утехьауэ япэ къэсым уи уасэр къебгъэхутэну яужь ущІитыр?..

А псалъэхэр зэхэзыха щ алэр арэзыуэ тхьэмадэм и деж къыщІэкІыжащ.

ЗэзыдзэкІар ИНЭРОКЪУЭ Данэщ.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

Редколлегием хэтхэр

Жыласэ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Ширдий Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Гъурыжь Мадинэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, НэщІэпыджэ Замирэ, Хьэжыкъарэ Алик, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр КъБР-м Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ,

Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм 42-63-64, 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым · 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ льэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ - 42-57-59; щэнхабзэмкІэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ ІуэхущІапІэхэм ядэлэжьэнымкІэ - 42-60-53; хъыбарыщІэхэмкІэ, спортымрэ письмохэмкІэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 47-32-15; зэдзэкІакІуэхэм -42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер **ІуэхущІапІэм -42-26-41**; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаГэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пошт зэпыш Гэныгъэхэмк Гэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 1994 гъэм мэкъуауэгъуэм и 14-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм №Н-0065-м щІэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдок І. «Тетраграф» ООО-м щытрадзащ. КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 33

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къаншокъуэ Эллэ, редактору НэщІэпыджэ Замирэ, корректорхэу Щоджэн Иннэ (1, 3-нэ нап.), Щоджэн Заирэ (2, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Дол Маринэ, Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, БищІо Оксанэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 • Тираж 3.167 • Заказ №2029